

Palugyai István

Tudomány, játék, lebegés

Palugyai István

Tudomány, játék, lebegés

*Hatvankét interjú a tudomány
világából*

TYPOTEX

A könyv megjelenését a Magyar Tudományos Akadémia, valamint a kiadói program keretében a Nemzeti Kulturális Alap támogatta.

nka
Nemzeti Kulturális Alap

© Palugyai István, Typotex, Budapest, 2018
Engedély nélkül semmilyen formában nem másolható!

ISBN 978 963 493 000 6

Kedves Olvasó!

Köszönjük, hogy kínálatunkból választott olvasnivalót!

Újabb kiadványainkról, akcióinkról a www.typotex.hu
és a facebook.com/typotexkiado oldalakon értesülhet.

Typotex Kiadó

Alapította Votisky Zsuzsa, 1989

A kiadó az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.

Felelős kiadó: Németh Kinga

Főszerkesztő: Horváth Balázs

Felelős szerkesztő: Marsi Mónika

Tördelés: Janković Milán

Borítóterv: Somogyi Péter

Készült a Kódex Könyvgyártó Kft. nyomdájában

Felelős vezető: Marosi Attila

Tartalom

- 11 ELŐSZÓ
- 15 **NOBEL-DÍJASOK ÉS JELENTŐS KÜLFÖLDI
TUDÓSOK**
- 17 *A csillagász bora*
BRIAN SCHMIDT NOBEL-DÍJAS FIZIKUS
- 22 *El lehet felejtteni a Nobel-díjat*
KONSZTANTYIN NOVOSZELOV NOBEL-DÍJAS FIZIKUS
- 25 *Káosz és költészet*
JEAN-PATRICK CONNERADE FRANCIA FIZIKUS
- 29 *A matek Lady Gagája*
CÉDRIC VILLANI FRANCIA MATEMATIKUS
- 34 *Nem tudom, hol a batár*
CHARLES W. HULL AMERIKAI FELTALÁLÓ
- 37 *Aki megállítaná az öregedést*
AUBREY DE GREY BRIT ÖREGEDÉSKUTATÓ
- 40 *Ellopták a Nobel-díját, mégis megmaradt*
ROY J. GLAUBER NOBEL-DÍJAS AMERIKAI FIZIKUS
- 43 *Tudomány, játék, lebegés*
ANDRE GEIM NOBEL-DÍJAS BRIT FIZIKUS
- 48 *Nobel-díjas nagymama*
ADA E. YONATH IZRAELI NOBEL-DÍJAS BIOFIZIKUS
- 52 *A nanotechnológia régi, mint maga az élet*
SIR HAROLD KROTO BRIT NOBEL-DÍJAS VEGYÉSZ

55 *A kultúrák harcát politikusok szítják*
AHMED ZEWAİL EGYIPTOMI NOBEL-DÍJAS VEGYÉSZ

59 *Űrhajósok helyett automatákat*
STEVEN WEINBERG AMERIKAI NOBEL-DÍJAS FIZIKUS

64 *Mindenki matematikusa*
JIN AKIYAMA JAPÁN MATEMATIKUS

67 *Importorvos Svédországban*
JOVAN RAJS SVÉD ORVOS

73 *Az óceán mélyéről Budapestre*
JOHN B. CORLISS AMERIKAI ÖKOLÓGUS

80 *Össztűz a vírusok rejtekhelyeire*
DAVID HO TAJVANI-AMERIKAI GYÓGYSZERKUTATÓ

84 *Az abortuszpirula anatómiája*
ÉTIENNE BAULIEU FRANCIA ORVOSKUTATÓ

89 **MAGYAR TUDÓSOK**

91 *Víz a szőnyeg alól*
SZÖLLŐSI-NAGY ANDRÁS HIDROLÓGUS

96 *Most élvezem az életet*
CZEIZEL ENDRE GENETIKUS

103 *Az értelem misszionáriusa*
BOLDOGKŐI ZSOLT BIOLÓGUS

106 *A mindennapi kreativitásban biszek*
RUBIK ERNŐ MÉRNÖK

111 *Vészhelyzetben kíváncsi*
PATKÓS ANDRÁS FIZIKUS

114	<i>Elindulni</i>	STEINER HENRIETTE MOZGÁSKUTATÓ
118	<i>A láthatatlan innováció</i>	BOJÁR GÁBOR FIZIKUS, ÜZLETEMBER
124	<i>A szélesen szürke tudós</i>	LÁNG ISTVÁN AGRÁRKUTATÓ, ÖKOLÓGUS
128	<i>Csak szerencsénk volt a jeges árral</i>	SOMLYÓDY LÁSZLÓ HIDROLÓGUS
133	<i>Az ötödik generációs orvos</i>	UNGÁR LÁSZLÓ SEBÉSZ, NŐGYÓGYÁSZ
137	<i>Az utazó tudós</i>	KROÓ NORBERT FIZIKUS
141	<i>Meg kell tanulni egyedül lenni</i>	CSÁNYI VILMOS ETOLÓGUS
146	<i>A médiameteorológus törvényért kiált</i>	VISSY KÁROLY METEOROLÓGUS
150	<i>A fizikus esete a cápával</i>	LUKÁCS BÉLA FIZIKUS
154	<i>Gombfocizás közben is tanul</i>	FALUS ANDRÁS IMMUNOLÓGUS
159	<i>Hobbiból riporter az akadémikus</i>	HARGITTAI ISTVÁN VEGYÉSZ
163	<i>Élet, kritikus környezetben</i>	MARX GYÖRGY FIZIKUS
169	<i>Egy „feltámadt” fizikus</i>	PÁL LÉNÁRD FIZIKUS

- 176 *Egy puritán optimista*
VÁMOS TIBOR MÉRNÖK
- 181 *Civilizált nép kezdünk lenni*
KOSÁRY DOMOKOS TÖRTÉNÉSZ
- 187 *Merem vállalni a hangomat*
VIZI E. SZILVESZTER ORVOSKUTATÓ
- 194 *Záróra előtt, keserűen*
STRAUB F. BRUNÓ BOKKÉMIKUS
- 201 **KÜLFÖLDÖN DOLGOZÓ MAGYAR, ILLETVE
MAGYAR SZÁRMAZÁSÚ TUDÓSOK**
- 203 *Barany nem hallgatott*
ANDERS BARANY SVÉD FIZIKUS
- 208 *Adam Szabo, az űrmeteorológus*
ADAM SZABO MAGYAR-AMERIKAI ŰRKUTATÓ
- 211 *A baladásba vetett bit illúzió*
KLEIN GYÖRGY MAGYAR-SVÉD TUMORBIOLÓGUS
- 214 *Az elfolyt víz visszatért*
WIENER PÁL MAGYAR-FRANCIA PSZICHIÁTER
- 219 *A későbbi órákezdés javítaná a tinédzserek tanulási képességét*
BUZSÁKI GYÖRGY MAGYAR-AMERIKAI AGYKUTATÓ
- 222 *Holdjáró*
PAVLICS FERENC MAGYAR-AMERIKAI ŰRKONSTRUKTŐR
- 226 *Az élvezetek közös útja*
KUNOS GYÖRGY AMERIKAI-SVÉD ORVOS
- 233 *Pannonhalmáról Oxfordba*
SIR GEORGE CHARLES RADDA MAGYAR-BRIT RÁKKUTATÓ

- 237 *Megpróbáltam kezdeni valamit az eredményeimmel*
OLÁH GYÖRGY MAGYAR–AMERIKAI NOBEL-DÍJAS VEGYÉSZ
- 243 *Pesszimizmus: a gazdagok luxusa*
SOMORJAI GÁBOR MAGYAR–AMERIKAI VEGYÉSZ
- 248 *Magyar igazgató Párizs mellől*
KONDOROSI ÁDÁM BIOLÓGUS
- 257 *Tudománnyal a korrupció ellen*
MEZEI FERENC FIZIKUS
- 265 *Tudatlanul a szabadság nem elérhető*
SZILÁGYI MIKLÓS MAGYAR–AMERIKAI SZÁMÍTÓGÉP-KUTATÓ
- 274 *Egy „jöttment” amerikai Pesten*
TELLER EDE MAGYAR–AMERIKAI FIZIKUS
- 277 **A TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTÉSBEN,
AZ ÁLTUDOMÁNYOK ELLENI HARCBAN
TEVÉKENYKEDŐ SZAKEMBEREK**
- 279 *Dawkinsszal a liftben*
RICHARD DAWKINS BRIT BIOLÓGUS
- 284 *Lajbárban Budapest az első*
ANTHONY SHERIDAN BRIT ZOOSZAKÉRTŐ
- 289 *Mindent átláthatóan csináltunk*
BENGT HOLST DÁN ZOOLOGUS-ÁLLATKERTIGAZGATÓ
- 292 *Aki megfordította a széljárást*
SIMON SINGH BRIT ISMERETTERJESZTŐ
- 295 *Az elefántok még velünk vannak*
SIR DAVID ATTENBOROUGH BRIT ISMERETTERJESZTŐ

- 300 *Címlaplányból lett szupersztár*
JANE GOODALL BRIT CSIMPÁNZKUTATÓ
- 307 *Egy tudós amatőr*
HANGAY GYÖRGY MAGYAR–AUSZTRÁL TERMÉSZETBÚVÁR
- 312 *Az állatkertészet kirakatembere*
PERSÁNYI MIKLÓS ZOOLOGUS–ÁLLATKERT-IGAZGATÓ
- 318 *Akit még nem ejtettek át*
JAMES RANDI AMERIKAI BŰVÉSZ

Előszó

Miben különböznek a tudományos újságíró interjúalanyai más területen dolgozó kollégák beszélgetőpartnereitől? Mindig felteszem egyetemi hallgatóimnak ezt a kérdést, de ritkán találják ki a választ. Valóban, miért más egy politikus, egy üzletember, egy művész, vagy egy sportoló, netán az úgynevezett átlagember hozzáállása, ha a sajtó vagy – ahogy mostanában nevezik – a média munkatársai kérdezik, mint amikor ugyanez egy tudományos kutatóval, egy tudóssal történik meg? Alapesetben, tehát amikor nem valami gazemberség, eltitkolt üzleti vagy politikai manőver kiderítése az újságíró célja, az első csoport egy tekintetben azonos módon áll a kérdezőhöz. Mindegyiküknek elemi érdeke a nyilvánosság: a politikusnak, a művésznak, a sportolónak, sőt az üzletembernek is. Az átlagember ugyancsak szeret megnyilatkozni, kamerába mosolyogni, ellentétben a tudóssal. A kutatók szívesebben veszik, ha békén hagyják őket a laboratóriumukban, műszereik, számítógépeik között, s nagy általánosságban a fenébe kívánják a sajtó kíváncsiságát. Erre már fiatal újságíróként is rájöttem, és bizony nem kevés munkába és évbe telt, míg megszereztem jó néhány nagy tudós bizalmát. Persze hiába több mint negyven év a pályán, egy új interjúalannál, aki még nem ismer, újra és újra meg kell harcolni, hogy megnyíljon.

Szerencsére mind többen vannak, akik képesek kilépni az elefántcsonttoronyból, és értik annak fontosságát, hogy beszéljenek tudományukról, amit néha ugyan le kell fordítani a mindennapi nyelvre, de olyanok is akadnak, akik ezt maguk is kiválóan értik és művelik. Ebben az összeállításban huszonöt év tudósokkal folytatott beszélgetéseinek válogattam ki a legjavát. Attól a beszélgetéstől kezdve, mellyel 1991 őszén debütáltam a Népszabadságnál, egészen addig, amellyel 2016 szeptemberében búcsúztam a néhány héttel később drámai módon megszüntetett lap olvasóitól.

Az első csoportban Nobel-díjasok és más világhírű külföldi tudósok szerepelnek, a másodikban hazai tudományos életünk jeles képviselői, a harmadik részben pedig külföldre származott magyar kutatók, végül a negyedik egységet olyanok hagyományos és függőbeszédés interjúi, portréi alkotják, akik vagy a tudományos ismeretterjesztés valamelyik területén alkottak nagyot, vagy az áltudományok elleni harcban jeleskedtek. Minden részben a legutóbbi interjútól indulunk visszafelé az időben. A szerkesztőség ezzel a döntéssel a tudományos kutatások jelenidejűségét és jövőbe mutatóját igyekszik érzékeltetni.

Sok találkozáshoz fűződnek kellemes emlékeim. Jól emlékszem például, amikor Teller Ede a rendszerváltozás után először érkezett hazánkba, a repülőtéren lehettem és szinte első újságíróként találkozhattam vele. Az ezt követő években többször is beszélgethettünk, így később aztán már nem kellett bemutatkoznom, s egy ízben egy hosszabb nyilvános fórumon is lehettem moderátorként az egyik kérdezője. Lenyűgözött, ahogy annyi évtized után is szép magyarsággal, egyéni stílussal fogalmazott. Ezt az egyéni „ízt” sok más tudósnál is próbáltam visszaadni az interjúk során.

David Attenborough-val például Prágában találkoztam a királyi várban, ahová az Európai Unió tudománykommunikációs Descartes-díjának átvételére érkezett. Szerencsére a beszélgetést a díj egyik zsűritagjaként előre egyeztetettük. A sajnós néhány év után megszűnt díj elbírálásakor egyébként a különböző kategóriában jelölt személyeket szervezeteknek kellett jelölniük. Sir Davidet a brit tudományos akadémia, a Royal Society jelölte. Mellékletekként a bírálóknak több körben könyvek, videók, hanganyagok és egyéb dokumentumok halmait kellett átböngészniük, ám az ő esetében csupán egy papírlapot kaptunk, amin életművének legfontosabb eredményei szerepeltek. A zsűrizés során az egyik megbeszélési szünetben úgy tűnt, nem jut tovább a következő körbe, mert többen hiányolták a döntésükhöz szükséges szokásos anyagokat. Ekkor felálltam és álszentségnek neveztem ezt a hozzáállást, mondván, mindenki tudja, mi mindent tett le Attenborough az asztalra, ráadásul akkor került a díj első ízben kiadásra, és megje-

gyeztem, egy kitüntetés értékét maguk a kitüntetettek is fémjelzik. A következő szavazási körben aztán a zsűritagok egyhangúlag megszavazták a tudományos ismeretterjesztés klasszikusát, és így sikerült találkoznom ezzel a csodálatos emberrel, aki – jellemzően külsőségekre mit sem adó egyéniségére – pecsétos ballonkabátban érkezett a díjátadásra.

Egy másik díjátadásnak, a Nobel-ceremóniának is többször szemtanúja lehettem, de a legnagyobb élmény 1994-ben ért, amikor egyszerre két magyar származású tudós, Oláh György és Harsányi János is a díjazottak között volt, és végigkísérhettem őket a protokolláris rendezvénysorozat több állomásán is, így a díjátadás próbáján, ahol a ceremónián kötelező frakkal szemben utcai ruhában csinálták végig a színpadon az egészet.

Az interjúk időzítése a tudósoknál különben is nehéz. Ritka alkalom, ha a lakásukon lehet ezeket megejteni, legtöbbször tudományos konferenciákon lehet elkapni őket, s itt nem könnyű elegendő időt szakítani arra, hogy elegendően mély anyag szület-hessék. Ehhez gyakran szerencse is kell. A magyar újságok nem kapnak olyan kiemelt figyelmet a sajtót szervező külföldi fórumokon, mint egynémely világlap, így az embernek minden ügyességére szüksége van, hogy egy nemzetközi hírű nagyságot egy külön szobába ültessen. Szerencsére ez sok esetben sikerült, így tudtam emlékezetes beszélgetést folytatni egyebek között a Nobel-díjas Andre Geimmel vagy Sir Harold Krotóval is. Az egyatomos szén, a század csodaanyagának is nevezett grafén felfedezéséért díjazott Geimmel készült interjú címe számomra most mintha a tudósinterjú készítésének titkát is összegeznél: Tudomány, játék, lebegés. Az első szót ugye nem kell magyarázni. Az utóbbi kettőhöz annyi a segítség, hogy a beszélgetések szerintem akkor igazán élvezetesekek és maradandók, ha az ember egyfajta komoly szellemi játéknak fogja fel őket, s amelyet nemcsak az újságíró él át lebegésnek, hanem később az olvasó is.

A hazai tudósok közül szívesen emlékszem vissza a lakásán készült, halála előtti utolsó beszélgetésre a ma is nehezen pótolható nagy fizikussal, Marx Györggyel, vagy arra a meglehetősen

rezignált hangulatú interjúra, melyet Straub F. Brunóval, a kiváló biokémikussal, a rendszerváltás előtti utolsó államfővel készíthettem, ugyancsak a nagy tudós otthonában.

Korábban mindig azt gondoltam, a napilapban megjelent írá-
sok rövid életűek, később már nem mondanak sokat az olvasónak.
Most, néhányukra hosszú évek múltán ráelve úgy érzem, nem
volt igazam, sok esetben a tudomány fejlődésének érdekes tükrét,
másoknál a magunk mögött hagyott évek ma már szinte törté-
nelminek ható érdekes lenyomatát látom hajdani beszélgetőpart-
nereim gondolatain. Remélem, a kötet olvasói is így érzik majd!

A kötet anyagának kiválasztásában nagyon köszönöm Székely
Anna tanácsait, a kiadó részéről az igazgató, az azóta körünkből
eltávozott Votisky Zsuzsa folyamatos támogatását és bölcs ötle-
teit, valamint Horváth Balázs és Balázs Péter hatékony segítségét.
Ugyancsak köszönöm a Mediaworks hozzájárulását a szövegek
közléséhez. Az interjúkhoz készült fotók sajnos a képszerkesztők
és archívumkezelők áldozatos munkája ellenére sem voltak már
minden esetben fellelhetők, jogilag megszerezhetők, a kötet egy-
séges megjelenése miatt ezért célszerűbb volt a meglévő képeket
is mellőzni.

Nobel-díjasok és jelentős külföldi tudósok

A csillagász bora

Nobel-díjat kapott, mert társaival felfedezte, hogy a világegyetem gyorsulva tágul. Brian Schmidt a Föld jövőjét is félti, ezért tavaly szóvivője lett a klímaváltozás miatt aggódó 36 Nobel-díjas által aláírt Mainau-i Nyilatkozatnak. Emellett ettől az évtől vezet egy ausztrál egyetemet, és borászatában is akad tennivalója bőven.

Tudom, hogy borai közül különösen pinot noir-jára büszke, ezért először az idei termésről kérdeztem. Mint mondja, már három éve folyamatosan jó a termés, de amióta 2000-ben belevágott Canberra közelében a borászatba, az idei az egyik eddigi legjobb. Tulajdonképpen kétféle bort termel, s a tavalyi mintegy 5500 palack néhány óra alatt kelt el az interneten. Brian Schmidt, a világ egyik leghíresebb fizikusa évente néhány száz órát foglalkozik a borászattal, és mint mondja, folyamatosan bővülnek bortermeléssel kapcsolatos ismeretei. A magyar borokat is ismeri, különösen a csodálatos Tokajit, de néhány vörösbort is megkóstolt már, igaz, ezekhez nem könnyű hozzájutni a déli kontinensen.

Alkancellár Canberrában

Nem sok Nobel-díjas vállalta idáig egy egyetem irányításának szerteágazó feladatait. Az amerikai Brian Schmidt a Harvardon ismerkedett meg ausztrál feleségével. 1994-ben költöztek délre, ahol Schmidt húsz évig kutatott a canberrai Ausztrál Nemzeti Egyetemen, mígnem januártól alkancellárrá választották, ami ott a legfelső irányító posztot jelenti. Megbízatásában szerepet játszott, hogy a legnagyobb tudományos kitüntetés birtokában neki alighanem könnyebb tárgyalnia politikusokkal és üzletemberekkel is, bár mint megjegyzi, az ilyen megbeszélésekre mindig szakértők társaságában érkezik. Hangsúlyozza, abban, hogy a felkérésre igent mondott, nem a pénz motiválta, sőt: elődjéhez képest kevesebért vállalta a megbízatását. Ezzel még nagyobb bizalmat

szerezett a több mint négyezer egyetemi dolgozó körében, amire szüksége is van, hiszen változásokat szeretne elérni. A professzor szerint az ausztrál egyetemek – így a többtől némileg eltérő támogatású nemzeti egyetem – 50-70 évvel vannak lemaradva a mai igényektől, de úgy véli, országos elismertsége révén több esélye van a jobbításra, mint másnak volna. Vissza szeretné tornászni intézményét a világ húsz legjobb egyeteme közé, oda, ahol a múlt század hatvanas-hetvenes éveiben már helye volt.

Sok a tudományos rejtély

Az egyetem vezetési feladatai mellett Brian Schmidt megpróbál szinten maradni a kutatásban is, ami saját szakterületén, az asztrofizikában nem könnyű dolog. Különösen, mivel a világegyetem jobb megértését szolgáló diszciplína manapság szinte forr az új eredményektől, és itt nem csak a gravitációs hullámok észlelésére kell gondolni. Idén tavasszal-nyár elején éppen egyik Nobel-díjas társa, a vele együtt 2011-ben kitüntetett Adam Riess jelentette be, hogy méréseik szerint az univerzum a korábban sejtettnél mintegy 8 százalékkal gyorsabban tágul, s emiatt talán újra kell gombolni az egész kozmológiát. A vizsgálatokban 18 ismert abszolút fényességű égitest, úgynevezett standard gyertya fényét mérték meg, s hasonlították össze a Földön megfigyelt látszólagos fényességgel, amiből a távolodás mértékére következtettek.

Schmidt szerint ennek az eltérésnek a lehetősége jelenleg 50-50 százalék, és a világon számos kutatócsoport – köztük a sajátja is – igyekszik megismételni a méréseket. Amikor arról kérdezem, mi az esélye, hogy hasonló lesz a dolog vége, mint amikor nagy garral bejelentették: a Gran Sassó-i laboratóriumban fénysebességnél is nagyobb sebességet észleltek, aztán kiderült, mérési hiba történt, a professzor óvatosan fogalmaz. Várjuk meg az ellenőrző mérések eredményeit, mondja.

Kétségtelen, az anomáliának több oka is lehet, így az amúgy is szinte ismeretlen sötét energia vagy a szintén misztikus sötét anyag, illetve egy új, eddig ismeretlen, közel fénysebességgel

mozgó szubatomi részecske. Akárhogy is, ha beigazolódik Adam Riess állítása, korrigálni kellene Einstein általános relativitási elméletét. Schmidt szerint azonban a kozmológiában mindig előadódhatnak „összeférhetetlenségi” problémák, amikor az elmélet egyes elemei nem passzolnak össze. A feladat, hogy a kutatók egyre pontosabb méréseket végezzenek. Ha nem találnak semmit, és úgy tűnik, hogy a kozmológiai állandót mégis jól állapították meg, akkor is tovább kell kutatni, hátha lesz egy új mérés, amit ismét ellenőrizni lehet. Sok mindent nem értünk még, például azt sem, hogy miért van a neutrínóknak tömegük, vagy hogy miképpen alakultak ki az első csillagok. Ugyancsak sok még a rejtély a fekete lyukak körül, például nem tudjuk, miért voltak a korai világegyetemben több milliárd naptömegű fekete lyukak, de a mindenkire érdeklő nagy kérdésekre sem tudjuk még a választ. Jelesül arra, hogy léteznek-e nagyobb tömegben folyékony óceánokat rejtő bolygók, és vannak-e rajtuk életre utaló bizonyítékok.

Készül a szupertávcső

Brian Schmidt, aki maga is több csillagot fedezett fel, köztük 2014-ben az első olyan, vélhetőleg igen primitív, az első csillagkeletkezési hullámban született égitestet, melynek spektruma nem tartalmazott vasat. Aztán a világ legnagyobb tudományos beruházásáról kérdeztem, melynek Ausztrália lesz az egyik fő felelőse és színhelye is, s melyben ő is tevékeny szerepet vállal. A szupertávcsőnek is nevezett hálózat a világ legnagyobb rádióteleszkópos rendszere lesz. A déli féltekén megépülő irdatlan rendszer (Square Kilometer Array, SKA) tíz év alatt készül el zömében Afrika és Ausztrália kietlen, rádiójelektől és mobilhasználatától is mentes, s emiatt zavartalan megfigyeléseket lehetővé tevő területein. Mintegy háromezer négyzetkilométeren több ezer hatalmas tányérantennát emelnek, melyek a korábbiaknál mérhetetlenül több rádiójelet képesek majd felfogni a világűrből. A jelenlegi rádiótávcsöves központoknál 50 ezerszer érzékenyebb rendszer jeleit akkora számítógépes kapacitás fogja elemezni, mely körül-

belül 100 millió átlagos személyi számítógép kapacitásának felel meg. A világegyetem történetét és titkait feltáró, jelenleg két-milliárd euróra becsült, de vélhetőleg később dráguló projektben húsz ország 67 szervezete vesz részt, köztük olyan szegény afrikai országok is, mint Zambia vagy Botswana, melyeknek gazdasága is fellendülést kaphat az antennák telepítésétől. Igaz, Schmidt szerint sokan aggódnak, sikerül-e harmonikusan együttműködniük a fejlett és a fejlődő országoknak a program során. Korábban a két fő résztvevő, Ausztrália és Dél-Afrika is versenyzett a projektért, de a végső döntés, a közös részvétel mindenkit megnyugtató hosszú távú megoldásnak bizonyult, ahol az irányítás a Manchesteri Egyetem kezelésében lévő Jodrell Bank Asztrofizikai Központhoz került.

A program számára kifejlesztett szoftvert épp augusztusban kezdték tesztelni a Kuangcsu városában lévő Nemzeti Számítógépes Központ Tianhe-2 nevű szuperszámítógépén, mely jelenleg a világ második leggyorsabb gépe. A tízéves beruházást már idén be kellett volna fejezni, de a legutóbbi halasztás után 2018-ra tették az indulást. Az ilyen nemzetközi tudományos együttműködések a Nobel-díjas professzor szerint nem csak a tudomány számára hasznosak. Jó példa erre az a ma már történelmi eset, amikor 1963-ban egy ausztrál csillagász, Chris Christiansen Kínába utazott kutatni, és ez olyan sikeres együttműködést indított el, ami később az ausztrál kormányfő kínai látogatásához vezetett, ez pedig hozzájárult a Nixon elnök vizitjével kiteljesedő kínai nyitáshoz.

Szűkös már a Föld

Brian Schmidt a jövő iránt is erkölcsi felelősséget érez. Ezért is vállalta el, hogy szóvivője legyen annak a 2015 nyarán 36 Nobel-díjas kézjegyével ellátott nyilatkozatnak, mely a Boden-tó Mainau nevű, a XIX. században egy ideig Esterházy Miklós tulajdonában lévő kis szigeten született. A Mainau-i Nyilatkozat, melyhez azóta még 35 Nobel-díjas csatlakozott, a klímaváltozás jelentette fenyegetés miatt született, melyet a tudósok a nukleáris fegyver